

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Kahra, S. (2021) Bildkonstnären behöver också få arbete – varför inte på ett museum?
Vasabladet 12.6.2021.

Även publicerad i Österbottens Tidning 13.6.2021.

Novias forskning

Bildkonststudierandes slututställning på Nygårds verkstad i Jakobstad 2021. FOTO: ALEXANDRA HARALD

Projektet "Att övervinna farans år"

- En utbildningsmodell för bildkonstnärernas nya arbete
- Det nationella projektet är ett samarbete mellan fyra yrkeshögskolor som erbjuder YH bildkonstexamen; Novia i Jakobstad, SAMK i Kankaanpää, LAB i Willmansstrand och Lapplands YH i Torneå.
- Projektet finansieras av yrkeshögskolorna samt Europeiska Socialfonden och pågår fram till 31.3.2022.
- Projektet arbetar med att utveckla praktikmiljöer för bildkonststudieranden, ökat samarbete mellan yrkeshögskolorna samt uppdatering av bildkonstutbildningarnas innehåll och gemensamma kriterier.

Sade Kahra är projektledare vid Yrkeskolan Novia. FOTO: NOVIA

Bildkonstnären behöver också få arbete – varför inte på ett museum?

• I tider av osäkerhet, särskilt för evenemangsverksamheterna, känns kanske temat bildkonstnärernas nya arbete inte särskilt angeläget. Likväl, finns det en hel del att hämta i just bildkonstnärernas arbetsförutsättningar i anknytning till bland annat resiliens, ett begrepp som upprepas allt oftare i dag.

Vad gör då en bildkonstnär egentligen, vad är det för arbete? Konst är ju en slags reflektion av vår tid och detta återspeglas naturligtvis förutom i konstens innehåll, även på arbetets karaktär och dess roll i samhället. Konstnärsmakterna utmanas och med det även utbildningarna.

I projektet Att övervinna farans år – En utbildningsmodell för bildkonstnärernas nya arbete utvecklar vi yrkeshögskoleutbildningarna så att bildkonstnärerna ska ha bättre beredskap för arbetslivet, med fokus på de första kritiska åren efter utexaminering. Ett viktigt led i arbetet är att öka på den arbetslivsrelaterade undervisningen och skapa meningsfulla praktikmiljöer inom exempelvis FUI-projekt eller via samarbeten mellan yrkeshögskolor, företag och kommuner.

Eftersom åren efter utexaminering visat sig vara särskilt utmanande för bildkonstnärerna, blir alumnernas verksamhetsförutsättningar också en aspekt i projektarbetet.

Bildkonstnärskapet är inget traditionellt arbete. De flesta arbeten är projektbaserade, likaså olika stöd

och stipendier. En del bildkonstnärer blir företagare, men bildkonstmarknaden i Finland är tills vidare tämligen utvecklad, trots vårt rika gallerifält. Även de mest framgångsrika bildkonstnärerna har ofta andra inkomstkällor än bara försäljning och flerformarbete – en kombination av företagande, stipendier och lönearbete är mycket vanligt.

BILDKONSTENS SAKNAR många av de stödstrukturer som lobbyats igenom på andra kreativa områden. Skådespelarna och musikerna kan hitta jobb på orkestrar och teatrar, vars finansiering garanteras med lagen om statsandel. Museerna anställer tills vidare inte konstnärer, fast det finns påtryckningar och specialfinansiering för att museerna åtminstone ska betala bildkonstnärerna ersättning för visning av verk.

Trots osäkerhet finns ändå goda framtidsutsikter för bildkonstnärerna, åtminstone om man tittar på samhällsutvecklingen och det nya arbetet. Faktum är, att det prekära arbetet ökar och där ses forskarna konstnärskapet som en slags föregångare

för det nya arbetets riktning inom alla branscher.

Bland karaktärstrågen för det nya arbetet finns exempelvis förmågan att identifiera egna färdigheter och behov, unika idéer och nätverk, livslångt lärande, flexibilitet och frihet. Detta betyder, att det finns ett växande behov i samhället på sådan typ av kompetens som professionella bildkonstnärer besitter.

Cupores undersökning om bildkonstnärernas yrkesroll och kompetensbehov i framtidens arbetsliv 2013 visar på att yrket håller på att vidgas, och Att övervinna farans år-projektets utredning med 51 bildkonstnärerna bekräftar denna riktning.

Allt fler konstnärer vill arbeta utöver modellen konstnärstipendium-galleriutställning, som dominerat fältet under de senaste decennierna. Arbetsmöjligheterna väntas växa inom offentlig konst och stadsutveckling, visualisering av vetenskap, bioart, spelbranschen, konst och vålmående, konst i organisationer samt relationell konst exempelvis i syfte att öka tillgänglighet, deltagande eller samprocesser. En mångprofessionell bildkonstnär kan också utbildas, forska och utveckla initiativ, samt fungera som sakkunnig i olika sammanhang.

Kompetenta gränsoverskridande stödstrukturer är dock avgörande för hur väl bildkonstens och bildkonstnärernas potential tas till va-

ra och detta gäller framförallt områden utanför huvudstadsregionen. Bildkonstföreningarna är viktiga lokala plattformar, men eftersom verksamheten i stor grad baserar sig på frivilligarbete, så blir det professionella stödet ofta småskaligt.

DEN NYA lagen om kulturverksamhet i kommunerna innefattar numer uppgifter gällande den professionella konsten, men stödet för bildkonstverksamheten utvecklas långsamt, eftersom det nya uppdraget är mer av en rekommendation än en skyldighet.

Samtidigt har Centret för konstfrämjande trappat ner på resurserna i de regionala expertorganen det senaste decenniet, och en högaktuell extern utredning om ämbetsverkets verksamhet påpekade att resurseringen och det aktiva samarbetet med det lokala ekosystemet hos Vasabyrån (Österbotten, Södra Österbotten och Mellersta Österbotten) är exceptionellt klen. Bristen är inte endast en regionalpolitisk, utan i allra högsta grad även en kultur- och socialpolitisk fråga.

THL MÅTER sedan 2019 det hälsofrämjande arbetet i kommunerna med mätverktyget TEAvisari. Mätarens tio i topp visar kommunernas svagheter och styrkor i förhållande till det nationella genomsnittet. Landskapet Österbottens styrkor inom kulturområdet är bland annat

en väl fungerande ekonomi, uppföljning samt åtgärder som främjar kultur för barn och äldre.

Svagheter hänger alla ihop med samarbete och deltagande, och resultatet för "Samarbete – Expertorgan som består av representanter för kulturaktörer" tar en bottennotering, 27 procent av alla kommuner i Finland har förbundit sig till enprocentprincipen, siffran för Södra Österbottens landskap ligger på 6 procent.

Regionen behöver kort sagt stärka stödstrukturerna samt öka språk- och sektoröverskridande samarbeten eftersom dessa är avgörande för bildkonstens potential att utvecklas i Österbotten. Ett strategiskt nätverk bestående av regionens bildkonstaktörer såsom Kaakon taide i sydöstra Finland är ett exempel på en form av stödstruktur. Norra Österbottens Northern Air utgör ett annat intressant initiativ.

Konstnärersidens karaktäriseras ju som konstvärldens startup, och behovet av utbytesprogram med fokus på mentorskap lyfts fram i Riitta Heinämaas utredning Den finländska residensverksamheten idag – nuläge och utvecklingsbehov som under våren publicerades av Föreningen Konstsamfundet. Mer om bildkonstsamarbeten i kommunerna finns att läsa i min kolumn till Taitelijä-lehti 7.5.2021.

Sade Kahra projektledare vid Yrkeskolan Novia

"Landskapet Österbottens styrkor inom kulturområdet är bland annat en väl fungerande ekonomi, uppföljning samt åtgärder som främjar kultur för barn och äldre."